

1. ปัจจัยความเสี่ยง

1.1 ความเสี่ยงทางด้านสินเชื่อ

ในการดำเนินธุรกิจแพลตฟอร์ม จะมีผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ บริษัทในฐานะบริษัทแพลตฟอร์มซึ่งเป็นผู้รับซื้อ บัญชีลูกหนี้ ลูกค้าซึ่งเป็นผู้ขายบัญชีลูกหนี้ และบริษัทลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้าเงินเชื่อ โดยลูกค้าจะทำการโอนสิทธิการ รับชำระหนี้ในหนี้ให้แก่บริษัทแพลตฟอร์ม ดังนั้นความเสี่ยงทางด้านสินเชื่อของบริษัทจึงต้องพิจารณาทั้งด้านของลูกหนี้ และลูกค้า ทั้งนี้ ความเสี่ยงด้านสินเชื่อของธุรกิจแพลตฟอร์ม ประกอบด้วย

ก. ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า/ลูกหนี้ หรือความเสี่ยงที่คู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามสัญญาทำให้ บริษัทเกิดความสูญเสียทางการเงินได้ ทั้งนี้ธุรกิจแพลตฟอร์มเป็นการให้สินเชื่อระยะสั้นซึ่งไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันการ กู้ยืม ดังนั้นจึงมีความเสี่ยงเกี่ยวกับหนี้สูญ อย่างไรก็ตาม บริษัทมีนโยบายในการป้องกันความเสี่ยงด้านนี้ โดยมีการ กำหนดหลักเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างระมัดระวัง การวิเคราะห์ฐานะกิจการและผลประกอบการของลูกค้า/ลูกหนี้ การกระจายฐานความเสี่ยงไปในลูกค้าที่อยู่ในหลากหลายธุรกิจ และกลุ่มลูกหนี้ที่มีฐานะกิจการดี การติดตามดูแลการ ปลดปล่อยสินเชื่ออย่างใกล้ชิด โดยมีการกำหนดขอบเขตอำนาจการอนุมัติสินเชื่ออย่างชัดเจน บริษัทมีระบบข้อมูลการ บริหารสินเชื่อที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ทราบถึงสถานะของลูกค้าและลูกหนี้ได้อย่างรวดเร็ว โดยมีการติดตามรายงานหนี้ คงค้างเกินกำหนดชำระทุกวัน ซึ่งช่วยให้บริษัทสามารถทราบปัญหาและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วในกรณีที่ลูกค้า ผิดนัดชำระหนี้

นอกจากนี้บริษัทยังเน้นการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ที่มีฐานะทางการเงินมั่นคง และให้ความร่วมมือในการ ตอบรับการโอนสิทธิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกหนี้ในกลุ่มห้างสรรพสินค้า และธุรกิจค้าปลีกที่มีเครดิตดี และให้ความร่วมมือ ในการตรวจสอบมูลหนี้ก่อนการรับซื้อได้ ซึ่งสามารถลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อลงได้อย่างมาก ในอดีตที่ผ่านมาบริษัทมี หนี้สินที่จัดชั้นสูญจำนวนน้อยมาก (เพียงร้อยละ 0.01 ของจำนวนลูกหนี้สิทธิเรียกร้องในการชำระหนี้ทั้งหมด)

ข. ความเสี่ยงอันเกิดจากการหักลดหนี้ระหว่างลูกค้าและลูกหนี้ หรือผู้ขายและผู้ซื้อสินค้า เนื่องจากเป็น ไปตามข้อตกลงหรือประเพณีการค้าระหว่างกัน ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่สินค้ามีตำหนิ สินค้าล้าสมัย การหักค่าใช้จ่าย ทางการค้า เช่น ค่าขนส่งสินค้า ผลตอบแทนจากการขายสินค้า เป็นต้น ทำให้ผู้ซื้อสินค้ามีสิทธิที่จะหักค่าใช้จ่ายที่ เกิดขึ้นดังกล่าวได้ ก่อนจะชำระหนี้ค่าสินค้าให้แก่ผู้ขายสินค้า ซึ่งเป็นความเสี่ยงของธุรกิจแพลตฟอร์ม เนื่องจากบริษัท แพลตฟอร์มจะเป็นผู้ชำระหนี้ค่าสินค้านี้ล่วงหน้าแทนผู้ซื้อสินค้า (ลูกหนี้) ให้แก่ผู้ขายสินค้า (ลูกค้า) ไปก่อน ทำให้มีโอกาสที่ บริษัทแพลตฟอร์มได้รับชำระหนี้ไม่ครบตามจำนวนในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม บริษัทมีนโยบาย ป้องกันความเสี่ยงดังกล่าวโดยการตรวจสอบผลการติดต่อระหว่างลูกค้าและลูกหนี้ย้อนหลังอย่างน้อย 6 เดือน การพิจารณาประเภทของสินค้า เช่น ต้องไม่เป็นสินค้าที่ล้าสมัยง่ายหรือมีโอกาสในการคืนสินค้ามาก การกำหนดให้มี อัตราส่วนรับซื้อเอกสารทางการค้า (มูลค่าการรับซื้อคิดเป็นร้อยละเมื่อเทียบกับมูลค่าเอกสารทางการค้า) ที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้มีส่วนเหลือกรณีที่มีการจ่ายค่าสินค้าไม่ครบตามมูลค่าเอกสาร รวมทั้งการกำหนดให้มีเงินประกัน วงเงินสินเชื่อด้วยในบางกรณี

1.2 ความเสี่ยงจากการจัดหาแหล่งเงินเพื่อการขยายสินเชื่อ

เนื่องจากธุรกิจแพลตฟอร์มเป็นการให้สินเชื่อระยะสั้นโดยเฉลี่ยระหว่าง 30 ถึง 90 วัน ดังนั้นแหล่งเงินสำหรับธุรกิจจึงควรเป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้น ปัจจุบันบริษัทมีสถาบันการเงินที่ให้ความสนับสนุนในด้านการเงินหลายแห่งทั้งจากธนาคารไทยพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทและสถาบันการเงินในประเทศอื่นๆ รวม 6 แห่ง โดยมีวงเงินรวมทั้งสิ้น 805 ล้านบาท ทั้งนี้วงเงินดังกล่าวประกอบด้วยวงเงินเบิกเกินบัญชีและวงเงินกู้ยืมระยะสั้นซึ่งอาจมีความเสี่ยงในการถูกเรียกให้ชำระคืนเงินก่อนการได้รับชำระหนี้คืนได้ อย่างไรก็ตาม บริษัทได้มีการบริหารสภาพคล่องเพื่อป้องกันความเสี่ยงดังกล่าวโดยการกู้ยืมเงินให้มีระยะเวลาที่สอดคล้องกับระยะเวลาในการรับซื้อลูกหนี้ เนื่องจากลูกหนี้เกือบทั้งหมดเป็นกลุ่ม Modern Trade และกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งมีวันกำหนดชำระเงินที่แน่นอน ทำให้บริษัทสามารถบริหารสภาพคล่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แหล่งเงินที่จะได้รับเพิ่มเติมจากการเพิ่มทุนเสนอขายหุ้นให้กับประชาชนในครั้งนี้ จะช่วยทำให้บริษัทมีความยืดหยุ่นมากขึ้นในเรื่องของแหล่งเงินทุนในการปล่อยสินเชื่อในอนาคต ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2546 บริษัทมีสัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ 6.40 เท่า และ ณ 31 มีนาคม 2547 บริษัทมีสัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับ 5.20 เท่า

1.3 ความเสี่ยงจากการพึ่งพิงกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่

เนื่องจากกลุ่มเซ็นทรัล^{1/} ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท เป็นผู้ให้การสนับสนุนบริษัทโดยให้ความร่วมมือในการตรวจสอบมูลหนี้หรือการโอนสิทธิการรับเงิน (ลูกหนี้ประเภทที่มีการโอนสิทธิการรับเงินประเภทที่1) ซึ่งทำให้บริษัทมีความเสี่ยงในด้านการเรียกเก็บหนี้ต่ำ ทั้งนี้ หากในอนาคตกลุ่มเซ็นทรัล^{1/} ไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบมูลหนี้หรือการโอนสิทธิการรับเงิน บริษัทจะมีความเสี่ยงในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามบริษัทมีนโยบายที่จะกระจายฐานลูกค้าและลูกหนี้ไปยังกลุ่มอื่นที่มีการตอบรับการโอนสิทธิการรับเงินในลักษณะดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นดังจะเห็นได้จากปริมาณมูลค่ารับซื้อเอกสารทางการค้าที่ผ่านกลุ่มเซ็นทรัล^{1/} มีปริมาณลดลงจากร้อยละ 33 ของมูลค่ารับซื้อเอกสารรวมในปี 2546 เหลือเพียงร้อยละ 26 ของมูลค่ารับซื้อเอกสารรวมในไตรมาสแรกของปี 2547

1.4 ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวของลูกหนี้

เนื่องจากบริษัทเน้นการทำธุรกิจแพลตฟอร์มกับผู้จำหน่ายสินค้าให้แก่ผู้ค้าปลีกสมัยใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ซึ่งมียอดสั่งซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ยอดคงค้างของลูกหนี้ของบริษัทจึงค่อนข้างกระจุกตัว โดย ณ สิ้นงวด 31 มีนาคม 2547 ลูกหนี้รายใหญ่ 10 รายแรกของบริษัทจากยอดลูกหนี้ทั้งสิ้น 68 ราย มียอดคงค้างกว่าร้อยละ 86 ของยอดคงค้างรวม ทั้งนี้เป็นไปตามนโยบายของบริษัทที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ นอกจากนี้ บริษัทมีนโยบายในการป้องกันความเสี่ยงดังกล่าวโดยทำการทบทวนฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกลุ่มลูกหนี้ดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการติดตามผลการติดต่อกันระหว่างลูกค้าและลูกหนี้อย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนเงื่อนไขการให้สินเชื่อได้ทันทั่วถึง

^{1/} ณ กรกฎาคม 2547 กลุ่มเซ็นทรัล ซึ่งเดิมถือหุ้นในบริษัทร้อยละ 60 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการถือหุ้น โดยกลุ่มจิราธิวัฒน์ได้เข้ามาถือหุ้นแทน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการถือหุ้นดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของบริษัทแต่อย่างใด

1.5 ความเสี่ยงจากการเพิ่มขึ้นของลูกหนี้ที่ไม่ตอบรับการแจ้งโอนสิทธิการรับเงิน

ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา บริษัทมีนโยบายที่จะขยายฐานลูกค้าและลูกหนี้เพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มลูกหนี้บางส่วนไม่ตอบรับการแจ้งโอนสิทธิการรับเงิน ทำให้สัดส่วนของลูกหนี้ประเภทดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 15 ของยอดคงค้างลูกหนี้รวม ณ สิ้นปี 2544 เป็น ร้อยละ 34 ของยอดคงค้างลูกหนี้รวม ณ สิ้นปี 2546 และสำหรับงวด 3 เดือนแรกของปี 2547 บริษัทมีสัดส่วนของลูกหนี้ประเภทดังกล่าวร้อยละ 45 ซึ่งทำให้บริษัทมีความเสี่ยงในการไม่ได้รับชำระหนี้เพิ่มขึ้น อนึ่ง หากเปรียบเทียบกับบริษัทที่ดำเนินธุรกิจแพลตฟอร์มรายอื่นๆ ซึ่งมีลูกหนี้ทั้งหมดหรือโดยส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ที่ไม่ตอบรับการแจ้งโอนสิทธิการรับเงินแล้ว จะเห็นได้ว่าบริษัทมีความเสี่ยงต่ำกว่าคู่แข่งรายอื่น อย่างไรก็ตาม บริษัทตระหนักถึงความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นจึงได้กำหนดวิธีการเพื่อควบคุมและบริหารความเสี่ยง โดยเน้นการกระจายกลุ่มลูกหนี้ที่ไม่ตอบรับการโอนสิทธิการรับเงินจากฐานลูกค้าเดิมซึ่งมีลูกหนี้ที่ตอบรับการโอนสิทธิการรับเงินแล้ว ทำให้สามารถบริการลูกค้าได้ครอบคลุมมากขึ้นและยังคงบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้บริษัทได้จัดให้มีการวิเคราะห์ฐานะของกิจการและผลการติดต่อระหว่างลูกค้าและลูกหนี้อย่างใกล้ชิด รวมทั้งการส่งจดหมายลงทမ်းเตือนตอบรับไปยังลูกหนี้เพื่อแจ้งโอนสิทธิการชำระหนี้ และการให้ลูกค้าเปิดบัญชีเงินฝากเพื่อรับชำระค่าสินค้าจากลูกหนี้โดยมอบอำนาจให้บริษัทเป็นผู้ลงนามเบิกจ่าย

1.6 ความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย

เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ซึ่งเป็นต้นทุนหลักของบริษัทแปรผันตามภาวะอัตราดอกเบี้ยในตลาด และมีผลต่อการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่คิดกับลูกค้าและความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งในตลาด การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยจึงอาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทได้ อย่างไรก็ตาม บริษัทได้มีมาตรการในการลดความเสี่ยงดังกล่าวโดยการ Matching แหล่งเงินกู้กับเงินให้กู้จากการโอนสิทธิเรียกร้องให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้บริษัทสามารถรักษาสวนต่าง (Spread) ของอัตราดอกเบี้ยไว้ได้ โดยในช่วงที่ผ่านมา บริษัทยังคงมีส่วนต่างของดอกเบี้ยมากกว่าร้อยละ 8 นอกจากนี้เงินกู้ยืมของบริษัททั้งหมดเป็นเงินกู้ยืมระยะสั้นประเภทเงินกู้เบิกเกินบัญชี และเงินกู้ยืมระยะสั้นประเภทเผื่อเรียก และประเภทมีระยะเวลาประมาณ 1 ถึง 3 เดือน ซึ่งทำให้บริษัทมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวในภาวะที่ดอกเบี้ยมีความผันผวน ทั้งนี้ในทางปฏิบัติบริษัทสามารถปรับอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากลูกค้าได้ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยมีการเปลี่ยนแปลง

1.7 ความเสี่ยงจากภาวะการแข่งขัน

ปัจจุบันมีบริษัทที่ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มและธุรกิจใกล้เคียงในประเทศไทยประมาณ 15 ราย โดยมีทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐคือ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Bank) และภาคเอกชน ทั้งนี้ในส่วนของบริษัทเอกชน มีทั้งบริษัทที่ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มเพียงอย่างเดียวและบริษัทที่ประกอบธุรกิจประเภทอื่น ๆ เช่น ธุรกิจลิสซิ่ง ธุรกิจเช่าซื้อ ด้วย โดยแต่ละบริษัทต่างมุ่งเน้นกลุ่มลูกค้าที่แตกต่างกัน ซึ่งการแข่งขันมีผลทำให้ส่วนต่าง (Spread) ของอัตราดอกเบี้ยลดต่ำลงแต่ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของสินเชื่อเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่ลดต่ำลงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้ประกอบการสนใจเข้ามาใช้บริการมากขึ้น ทั้งนี้คู่แข่งของบริษัทที่เน้นธุรกิจด้าน Modern Trade เช่นกัน มีประมาณ 3-4 ราย สำหรับบริษัทมุ่งเน้นการให้บริการแพลตฟอร์มภายในประเทศเพียงอย่างเดียว โดยเน้นกลุ่มลูกค้าอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่เป็น Supplier ของกลุ่มลูกหนี้ในระบบการค้าสมัยใหม่ (Modern Trade) ซึ่งบริษัทมีความเชี่ยวชาญสูง ได้แก่ กลุ่มห้างสรรพสินค้ารายใหญ่ เช่น เซ็นทรัล โรบินสัน บิ๊กซี พาวเวอร์บาย ซูเปอร์สปอร์ต คาร์ฟู ไลต์ส รวมทั้งร้านสะดวกซื้อต่างๆ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ที่ให้ความร่วมมือในการตอบรับ

การแจ้งโอนสิทธิการรับเงินและให้ความร่วมมือในการตรวจสอบมูลหนี้ก่อนที่บริษัทจะรับซื้อ อันเป็นการช่วยลดความเสี่ยงให้แก่บริษัท ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นทำให้บริษัทมีจุดเด่นในการให้บริการ ประกอบกับบริษัทมีความใกล้ชิดกับลูกค้า มีสัมพันธภาพที่ดี มีระบบข้อมูลการบริหารสินเชื่อที่มีประสิทธิภาพ มีต้นทุนการดำเนินงานที่ต่ำ ทำให้บริษัทมีความโดดเด่นในด้านความสามารถในการแข่งขัน

1.8 ความเสี่ยงจากอิทธิพลในการบริหารงานของผู้ถือหุ้นรายใหญ่

ณ วันที่ 23 กรกฎาคม 2547 กลุ่มจิราธิวัฒน์ถือหุ้นในบริษัทร้อยละ 60 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัท จึงทำให้กลุ่มจิราธิวัฒน์สามารถควบคุมมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้เกือบทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การแต่งตั้งกรรมการ หรือการขอมติในเรื่องอื่นที่ต้องใช้เสียงส่วนใหญ่ของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ยกเว้นเรื่องที่กฎหมาย หรือข้อบังคับของบริษัทกำหนดให้ต้องได้รับเสียง 3 ใน 4 ของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ดังนั้น ผู้ถือหุ้นรายอื่นจึงอาจไม่สามารถรวบรวมคะแนนเสียงเพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลเรื่องที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เสนอได้ อย่างไรก็ตาม ภายหลังการเสนอขายหุ้นให้กับประชาชนในครั้งนี้ สัดส่วนการถือหุ้นของกลุ่มจิราธิวัฒน์จะลดลงเหลือประมาณร้อยละ 49

1.9 ความเสี่ยงเกี่ยวกับการนำหุ้นของบริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใหม่

บริษัทมีความประสงค์จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนทั่วไปในครั้งนี้นอกเหนือที่จะได้รับทราบผลการพิจารณาของตลาดหลักทรัพย์เกี่ยวกับการนำหุ้นของบริษัทเข้าเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ อย่างไรก็ตาม บริษัท ไอเอฟซีที แอดไวเซอร์ จำกัด ในฐานะที่ปรึกษาทางการเงินของบริษัทได้พิจารณาคุณสมบัติของบริษัทในเบื้องต้นแล้วเห็นว่า บริษัทมีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะสามารถเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความไม่แน่นอนที่บริษัทจะได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์ให้เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน ดังนั้นผู้ลงทุนจึงอาจมีความเสี่ยงเกี่ยวกับสภาพคล่องในการซื้อขายหุ้นของบริษัทในตลาดรอง และอาจไม่ได้รับผลตอบแทนจากการขายหุ้นได้ในราคาที่คาดการณ์ไว้ หากหุ้นของบริษัทไม่สามารถเข้าจดทะเบียนได้